

РЕШЕНИЕ

№ 302

гр. Сливен, 30.11.2022 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

ОКРЪЖЕН СЪД – СЛИВЕН в публично заседание на тридесети ноември през две хиляди двадесет и втора година в следния състав:

Председател: Надежда Н. Янакиева
Членове: Светослава К.а
Симеон Ил. Светославов

при участието на секретаря Нина Б. Кънчева
като разгледа докладваното от Надежда Н. Янакиева Въззивно гражданско дело № 20222200500454 по описа за 2022 година

Производството е въззивно и се движи по реда на чл. 258 и следващите от ГПК.

Образувано е по въззивна жалба против първоинстанционно решение № 931/19.07.2018г. по гр.д. № 647/2018 г. на СлРС, с което е признато за установено по отношение на Главна дирекция „Изпълнение на наказанията“ при Министерство на Правосъдието, че П. П. В. има право на 873 часа допълнителен платен годишен отпуск за положен от нея извънреден труд над 50 часа за всяко тримесечие за периода от 01.01.2003г. до 31.06.2014 г. и са присъдени такси и разноските на ищцата.

Против това решение е постъпила въззивна жалба от ответника в първоинстанционното производство.

С решение № 164 от 26.10.2018г. по в.гр.д. № 441/18г. на СлОС е отменено изцяло решението на СлРС и вместо него е постановено ново, с което искът е отхвърлен като неоснователен поради погасяване правото на ползване по давност и са присъдени разноски на въззивника.

Постановено е и определение по чл. 248 от ГПК с което са присъдени допълнително разноски на въззивника.

С решение № 50147 от 25.10.2022г. по гр.д. № 464/19г. на ВКС, 3-го, е отменено решението на СлОС и делото е върнато за ново разглеждане от друг състав със задължителни указания за назначаване на експертиза и произнасяне по въззивната жалба и по разноските.

С въззивната жалба се атакува изцяло решението, като въззивникът твърди, че първоинстанционното решение е необосновано и незаконосъобразно. Счита, че неправилно районният съд не е приложил института на три годишната погасителна давност. Прилагайки 3-годишната погасителна давност, исковата претенция се явява изцяло погасена по давност и като такава неоснователна. Посочва, че правото на допълнителен платен годишен отпуск в размер до 12 работни дни по чл.212, ал.1, т.3, вр. с чл.211, ал.5, т.2 от ЗМВР не възниква самостоятелно, а се полага в случай, че е налице положен извънреден труд, за което вземане е предвиден 3-годишен давностен срок, поради което е неоснователно и искането за присъждане на допълнителен отпуск за повече от 3 години. Освен това посочва, че по аналогия, поради празнота в ЗМВР, следва да намери приложение нормата на чл.125 ЗДСл и чл.358, ал.1, т.2 от КТ, предвиждащ максимален давностен срок от 3-години по всички останали трудови спорове, извън изрично посочените. Допълнителния отпуск е обусловен от положения извънреден труд, двете права са взаимосвързани и с изтичане на 3 години се погасяват както вземанията за труд, така и всички останали икове по всички трудови спорове. По отношение на разноските посочва, че същите са неправилно присъдени, като адвокатското възнаграждение на ищеца е завишено при липса на фактическа и правна сложност на делото, а присъденото на ГДИН юрисконсултско възнаграждение е в минималния размер.

С оглед изложеното въззивникът моли въззивния съд да отмени първоинстанционното решение и да реши спора по същество, като постанови решение, с което отхвърли иска, както и да преизчисли разноските. Претендира присъждане на разноски пред въззивната инстанция, в т.ч. юрисконсултско възнаграждение.

Във въззивната жалба няма направени нови доказателствени или други процесуални искания.

В срока по чл. 263 ал. 1 от ГПК насреещната страна е подала писмен

отговор, с който оспорва въззивната жалба като неоснователна. Заявява, че оспорва изцяло изложените съображения за приложение да 3-годишната погасителна давност. Излага подробни, обстойни съображения относно виждането си, че предявеният установителен иск не е и не може да бъде погасен по давност, докато съществува служебното правоотношение между страните, нито на основание чл.111, респ. чл.110 от ЗЗД, нито на основание чл.358, ал.1, т.3 от КТ. Посочва, че субективното трудово право на отпуск, независимо от вида му, е основно конституционно право на служителите и работниците, гарантирано от Конституцията.

Няма направени нови доказателствени искания за въззивната фаза на производството.

В същия срок няма подадени насрещна въззивна жалба.

По делото е постъпила и частна жалба от ищцата срещу определение № 2764/18.09.2018 г., с което е отхвърлена молбата ѝ за изменение на постановеното по делото съдебно решение в частта относно разноските, като неоснователно. В частната жалба се твърди, че определението е неправилно. Присъдените разноски са несправедливи и са прекомерно ниски, с оглед вида, обема и качеството на предоставената адвокатска услуга, както и с оглед реалната фактическа и правна сложност на делото. Наредбата посочва минималните размери на адвокатските възнаграждения по обективни критерии, но не обхваща хипотезите, които са различни и зависят от степента на сложност на делото, както и когато са предявени няколко категории искове, поради това се иска определението да бъде отменено и да бъде изменено решението в частта за разноските, като бъдат присъдени тези, които са претендирани.

Постъпил е писмен отговор на тази частна жалба от ответника, който я намира за неоснователна. Правилно съдът е уважил възражението за прекомерност и разноските не са определени под минимума предвиден в Наредбата. Правният спор се отличава с ниска по степен правна и фактическа сложност и защитата на ищеца не е събирала доказателства по делото, поради това се иска частната жалба да бъде оставена без уважение.

В с.з., за въззивника, редовно призован, не се явява процесуален представител по закон, явява се процесуален представител по пълномощие

по чл. 32 т. 3 от ГПК, който поддържа жалбата, оспорва отговора и моли за отмяна на решението и отхвърляне на иска, претендира разноски за двете инстанции, възразява за прекомерност на адвокатското възнаграждение на насреещната страна. Няма нови искания.

В с.з. въззиваемата, редовно призована, не се явява, за нея се явява процесуален представител по пълномощие по чл. 32 т. 1 от ГПК, който оспорва въззивната жалба и поддържа отговора си срещу нея, моли да бъде потвърдено обжалваното решение като му бъдат присъдени разноските за тази инстанция, представя договор за правна защита и съдействие и списък за тази инстанция. Няма нови доказателствени искания.

Въззивният съд намира въззивната жалба за редовна и допустима, отговаряща на изискванията на чл. 260 и чл. 261 от ГПК, същата е подадена в законовия срок, от процесуално легитимиран субект, имащ правен интерес от обжалването, чрез постановилия атакувания акт районен съд.

При извършване на служебна проверка по реда на чл. 269 от ГПК настоящата инстанция констатира, че обжалваното съдебно решение е валидно и с оглед пълния обхват на обжалването – допустимо.

Разгледано по същество, същото е неправилно.

Претенцията е за установяване размера на правото на допълнителен отпуск за положен извънреден труд за периода 01.01.2003г. – 30.06.2014г.

Исковата молба е предявена на 13.02.2018г., като към него момент служебното правоотношение на ищцата не е било прекратено.

В процеса е своевременно въведено възразение от страна на ответника за изтекла погасителна давност относно правото на иск.

Ищцата е в служебно правоотношение с ответника с месторабота Затвор, гр. Сливен. През процесния период е работила на сменен режим, при сумирано изчисляване на работното време. Посредством назначената от въззивния съд СИЕ се установява, че през периода 01.01.2003г. – 30.06.2014г. ищцата, при индивидуална норма 16 624 ч., е отработила 18 919 ч. Положила е общо 2695 часа извънреден труд /изчислени без да се приравняват нощните часове труд на дневни/, от които 153, 25 часа са ѝ били изплатени, следвало е да ѝ се изплатят 1 648, 5 часа – до 50 часа за тримесечие, а 902 часа е положеният извънреден труд над 50 часа за тримесечие /за четвъртото тримесечие на 2011г. е компенсирана с 2 дни

допълнителен отпуск/. Въззивният съд се съобразява с трайно установената практика на ВКС относно неприравняването на нощните часове труд към часове работно време през деня, чрез увеличение с коефициент, тъй като специалната нормативна уредба не предвижда такова преобразуване, понеже работата на смени работното време на служителите към МВР се отчита по специален ред и е недопустимо прилагането по аналогия на разпоредбите на ЗДСл и КТ. Като се съобрази отграничението по чл. 229 ал. 1 т. 8 от ЗМВР, некомпенсираните часове извънреден труд, които подлежат на компенсиране с допълнителен отпуск са общо за периода в размер на 58 дни, както следва: за 2003г. – 8 дни, за 2004г. – 5 дни, за 2005г. – 6 дни, за 2006г. – 2 дни, за 2007г. – 3 дни, за 2008г. – 0 дни, за 2009г. – 0 дни, за 2010г. – 12 дни, за 2011г. – 10 дни, за 2012г. – 12 дни, за 2013г. – 0 дни и за 2014г. – 0 дни.

По начало материалното право на ищцата за целия срок, обхванат от иска като начален и краен момент - от 01.01.03г. до 30.06.14г., се е регулирало от разпоредбите на отменения ЗМВР от 2006г., както и от ЗДСл.

Това означава, че материалното ѝ право да ползва допълнителния си платен годишен отпуск, компенсиращ положен извънреден труд за периода от 01.01.03г. до **31.12.2009г./предвид пар.8в ЗДСл/**, не се е погасило по давност, тъй като такова погасяване не е било законово регламентирано. След този момент, до края на исковия период – 30.06.2013г., при наличието на действието на разпоредбата на чл. 59а от ЗДСл и пар. 8в ЗДСл/в сила от 01.03.2011г./, **материалното право** на ползване на този отпуск **се е погасявало** по давност с изтичане на две години от края на всяка година, за която се полага, а този за 2010г. – от 31.12.2012г. Следва да се посочи, че липсва причина да се счете, че допълнителният годишен отпуск по ЗМВР има различен статут от „редовния“ платен годишен отпуск, и спрямо него се прилагат някакви различни правила. Двата вида отпуск са идентични по същност, предназначение и характеристики – това, че първият се следва за труд, положен в рамките на работното време, а вторият – за труд, положен извън нормалната му продължителност – не е причина по никакъв начин да се приеме, че се касае за различни права и упражняването им се подчинява на различни правила. В действителност самото наименование

„допълнителен годишен отпуск“ показва, че законодателят и лингвистично се е постарал да посочи тъждеството в характера на правата, като разграничението не е същностно, а ориентировъчно. Това също означава и че служителят има право да ползва допълнителния си годишен отпуск до изтичане на две години от края на годината, за която се полага, а при разногласие с работодателя относно размера му – да предяви иск за установяването му.

Разрешаването на въпроса дали е погасено материалното право на ищцата е предопределящо относно преценката за погасяване на правото на иск, тъй като то възниква само за непогасените права на страната.

Както бе посочено по-горе, правото на ползване на допълнителен платен годишен отпуск на ищцата за периода 01.01.2003г. – 31.12.2009г. а priori не е погасено по давност, тъй като в тази насока не е имало изрично законодателно предписание.

По неуредените в специалните закони /ЗИНЗС и ЗМВР и съответните подзаконовни нормативни актове/ въпроси се прилагат съответно и разпоредбите на ЗДСл, по силата на пар. 1а от ЗР на ЗМВР /отм./, към който чл.19, ал.2 от ЗИНЗС препраща по неуредените въпроси, респ. след отмяната ѝ /от 01.01.2011г./ - по аналогия /чл.46, ал.2 от ЗНА/.

Съгласно разпоредбата на чл. 59а, ал.1 от ЗДСл /ДВ, бр. 18 от 2011 г., в сила от 1.03.2011г./, когато платеният годишен отпуск или част от него не е ползван до изтичане на две години от края на годината, за която се полага, независимо от причините за това, правото на ползването му се погасява по давност. Цитираната разпоредба, по силата на субсидиарното приложение на ЗДСл по неуредените в специалните закони въпроси, е приложима в настоящия случай. С посочената норма се въвежда 2-годишна давност за упражняване правото на платен годишен отпуск. Давността като правен институт, е предназначена за създаване на стабилност чрез предоставянето на възможност да се упражнят права във времеви граници. Доколкото за постигане на ефекта ѝ е необходимо изтичането на срок на бездействие на носителя на правото, ако то не бъде упражнено в този срок, се погасява възможността за ползването му.

Тъй като предвидената в чл.59а от ЗДСл давност има действие занапред, то в случая тя не може да се отнесе към тази част от процесния

период – 01.01.2003г. – 31.12.2009г., тъй като има еднозначно дадено разрешение в тази връзка. Съгласно Решение № 12 от 11.11.2010 г. на КС по к. д. № 15/2010г. и обявената с него противоконституционност на § 8а от преходните и заключителните разпоредби на Закона за държавния служител, поради противоречие с чл. 48, ал. 5, чл. 16, чл. 48, ал. 1, чл. 4 и абз. 5 от Преамбюла на Конституцията, поради това, че той накърнява правото на ползване на платен годишен отпуск, придобит при друг правен режим, при уредба, която не е предвиждала давност за погасяване на правото на ползване, правото на ищеца да ползва допълнителния платен годишен отпуск, компенсиращ положен от него извънреден труд за посочения период, не е погасено по давност.

Следва да се посочи, че фактът, че в ЗМВР няма изрична разпоредба относно погасяване правото на ползване на платен годишен отпуск /както в ЗДСл и КТ/, не може да попречи на приложението на това правило, тъй като то касае **фундаментални, съществени права на работниците и служителите и е недопустимо привилегироването на група такива по този въпрос, тъй като това би било дискриминационно третиране на останалите.**

Правилата на законодателно въведената фигура на погасителната давност е приложима само за отрязъка от 01.01.2010г. - 30.06.2014г.

Така, по отношение на него е видно, че правото на ползване на допълнителния платен годишен отпуск като компенсация за положен от ищцата извънреден труд е погасено за 2010г. към 31.12.2012г., за 2011г. – към 31.12.2013г., за 2012г. - към 31.12.2014г., за 2013г. - към 31.12.2015г. и за 2014г. то се е погасило към 31.12.2016г.

Следователно исковата претенция е **неоснователна** за **2010, 2011, 2012, 2013г. и 2014г.** и следва да бъде отхвърлена – не може да се признае за установено съществуването към момента на право на допълнителен отпуск, тъй като **липсва такова витално материално право**. Ако ищцата е считала, че е имала право на допълнителен отпуск, е разполагала с 2 годишен срок за всяка година да поиска ползването му или да предяви иска си за установяване на точния му размер, но тя е сторила това едва през 2018г.

От своя страна претенцията, касаеща периода 01.01.2003г. – 31.12.2009г. има за предмет непогасено материално право.

Възражението за погасяване на правото на иск за нея е неоснователно, тъй като исковете, макар и с предмет имуществено право, са установителни и с оглед своя характер, правото на предявяването им не се погасява по давност.

Така искът е основателен и следва да се уважи за периода 01.01.2003г. – 31.12.2009г. като се признае за установено, че ищцата има право на допълнителен платен отпуск в размер на 8 дни за 2003г., на 5 дни за 2004г., на 6 дни за 2005г., на 2 дни за 2006г. и на 3 дни за 2007г.

С оглед изложеното и предвид указанията на ВКС, че допълнителният отпуск следва да се изчислява в дни, а не в часове, въззивната жалба се явява основателна. Атакуваното решение следва да се отмени и вместо това бъде постановено ново, с което да се признае за установено, че ищцата има право на посочените по-горе дни допълнителен отпуск за периода 01.01.2003г. – 31.12.2009г., а за останалата част от периода искът бъде отхвърлен, като неоснователен. Следва да се отмени и в частта за разноските. Те следва да се преразпределят отново, поради което съдът няма да се произнася самостоятелно по частната жалба по чл. 248 от ГПК.

В решението си ВКС е указал въззивният съд да се произнесе и по отношение на разноските за касационното производство. При всички разглеждания на спора ответната страна е правила възражение за прекомерност на адвокатското възнаграждение на процесуалния представител по пълномощие на ищцата.

Така, с оглед изхода на процеса – частично уважаване на иска, отговорността за разноски следва да се разпредели по равно между страните, като се съобразят и разпоредбите на чл. 83 и чл. 84 от ГПК, както и възраженията по чл. 78 ал. 5 от ГПК на ответната страна. За първоинстанционното производство съдът, като взе предвид характера и сложността на спора, вида на иска – неоценяем и обема на процесуалните усилия, вложени от пълномощника на ищцата, и като се съобрази с наредба №1/2004г. в приложимата към съответните моменти редакция, намалява размера на адвокатското възнаграждение на процесуалния представител на 300 лв., определя в същия размер и юрисконсултското възнаграждение на представителя на ответника. Ищцата дължи на ответника разноски в размер на 150 лв. за първоинстанционното производство, а ответникът

следва да заплати на ищцата разноски в размер на 150 лв., а по сметка на съда – 100 лв. за възнаграждението на вещото лице, извършило СИЕ. При същите предпоставки, за касационното производство разноските на ищцата за адвокатско възнаграждение се определят на 150 лв., съобразно минималните размери по Наредба №1/04г. в приложимата към момента на сключване на договора за правна помощ редакция, а на ответника за юрисконсултско възнаграждение – на 150 лв. и така ищцата следва да заплати на ответника разноски в размер на 75 лв., а последният следва да заплати на ищцата разноски от 75 лв. За първото въззивно производство на ищцата се дължат 150 лв. за адвокатско възнаграждение, което съдът намалява до общ размер на 300 лв., отново съобразно действащия размер по Наредбата, а тя дължи разноски на ответника-въззивник в размер на 75 лв. за юрисконсултско възнаграждение и 20 лв. за д.т. За настоящото производство въззиваемият ответник следва да заплати по сметка на съда 100 лв. възнаграждение на вещото лице, а на въззивницата ищца – 500 лв. за адвокатско възнаграждение, което е в общ размер от 1000 лв. – минималният предвиден в последната редакция на Наредба №1/04г., доколкото договорът за правна помощ е сключен след влизането ѝ в сила. Въззивницата следва да заплати на въззиваемия разноски за юрисконсултско възнаграждение в размер на 150 лв. при общ размер, определен от съда – 300 лв.

Ръководен от гореизложеното съдът

РЕШИ:

ОТМЕНЯ първоинстанционно решение № 931/19.07.2018г. по гр.д. № 647/2018 г. на СлРС, изцяло, включително и по отношение на разноските, **като НЕПРАВИЛНО и вместо това**

ПОСТАНОВЯВА:

ПРИЗНАВА ЗА УСТАНОВЕНО между П. П. В. ЕГН***** от гр. Сливен, кв. „К.“, ул. „Х.В. № **и ГЛАВНА ДИРЕКЦИЯ „ИЗПЪЛНЕНИЕ НА

НАКАЗАНИЯТА“ при МП, че П. П. В. има право на допълнителен отпуск за положен извънреден труд над 50 часа за всяко тримесечие, до 12 дни годишно, за периода 01.01.2003г. – 31.12.2009г., в размер на: 8 дни за 2003г., на 5 дни за 2004г., на 6 дни за 2005г., на 2 дни за 2006г. и на 3 дни за 2007г.

ОТХВЪРЛЯ иска за периода от 01.01.2010г. – 30.06.2014г. като НЕОСНОВАТЕЛЕН, поради погасяване на материалното право.

ОСЪЖДА Главна дирекция „Изпълнение на наказанията“ при МП да заплати на П. П. В. направените разноски по делото, съразмерно на уважената част от иска, за първоинстанционното производство - в размер на 150 лв., за касационното производство – в размер на 75 лв., за първото въззивно производство – 150 лв. и за настоящото въззивно производство – в размер на 500 лв., а по сметка на съда – 100 лв. възнаграждение за вещо лице за първоинстанционното производство и 100 лв. възнаграждение за вещо лице за настоящото въззивно производство.

ОСЪЖДА П. П. В. да заплати на Главна дирекция „Изпълнение на наказанията“ при МП направените разноски за юрисконсултско възнаграждение за първоинстанционното производство в размер на 150 лв., за касационното производство в размер на 75 лв., за първото въззивно производство – 75 лв. за юрисконсултско възнаграждение и 20 лв. за д.т. и за настоящото въззивно производство в размер на 150 лв., съразмерно на отхвърлената част от иска.

Решението подлежи на касационно обжалване пред ВКС на РБ в едномесечен срок от връчването му на страните.

Председател: _____

Членове:

1. _____

2. _____